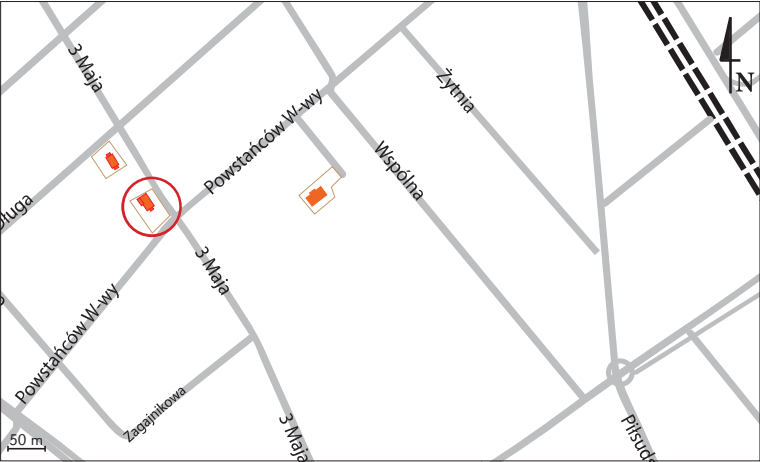

Lp. 08/a		
WEZ	KARTA ADRESOWA ZABYTKU	3. Miejscowość
1. Nazwa	2. Czas powstania	Józefów
Dom letniskowy, część Willi Polonja	koniec lat 20. XX w.	
7. Fotografia z opisem wskazującym na orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym		4. Adres
		3 Maja 130 D-E 05-420 Józefów obr. 43 działka 121/1
Widok od strony północno-wschodniej z ulicy 3 Maja. Fot. 2025		5. Przynależność administracyjna
		województwo mazowieckie powiat otwocki gmina Józefów
Widok od strony północno-wschodniej z ulicy 3 Maja. Fot. 2025	Widok od strony południowej, z ulicy Powstańców Warszawy. Fot. 2025	6. Formy ochrony

8. Historia, opis i wartości

Willa Polonja w Józefowie obejmowała 5 budynków na dużym zalesionym terenie pomiędzy ulicami 3 Maja, Długą i Powstańców Warszawy. Funkcjonowały w nich pensjonaty dla dzieci Oli Rozenberg, Franciszki Markuszewicz, ogłoszenia w prasie pojawiają się od 1926 roku, miejsce określano także nazwą willa Boczman, ówczesny adres to Długa 17/19. Właścicielem był Maurycy Boczman. Po wojnie budynki uznane za tzw. mienie opuszczone, zostały zajęte przez Centralny Związek Spółdzielni Pracy przy Ministerstwie Aproprowizacji i Handlu. Mieszkańcy Józefowa wspominają, że w domu na rogu ulic 3 Maja i Powstańców Warszawy mieszkali pracownicy warszawskich teatrów. Ok. roku 2014 pokryto dach nową blachą.

Budynek drewniany, na planie prostokąta, zbudowano na podmurówce i podwalinie, jako parterowy z nieużytkowym poddaszem, przykryty 2-spadowym dachem o poszyciu z blachy. Ściany szczytowe poprzedzone werandami, południowo-wschodnia otwarta, przeciwna zabudowana i przekształcona prawdopodobnie w część kuchenno-łazienkową mieszkania (komin). Elewacje oszalowane w układzie zmiennym poziomym i pionowym z zachowanym detałem m.in. gzyms, opaski okienne, okiennice, obróbki ciesielskie konstrukcji dachu. Elewacja frontowa głównej bryły 5-osiowa. Otwory okienne częściowo oryginalne, częściowo wtórne z zachowaniem podziałów.

Historyczna wartość budynku związana jest z postacią Maurycego Boczmana, wykształconego w Bazylei farmaceuty, przedstawiciela rodziny drogistów prowadzących w Warszawie apteki i handel produktami chemicznymi. Maurycy był prezesem Stowarzyszenia Polskich Drogistów, współwłaścicielem Tow. Handlowo-Naftowego Polonja, właścicielem apteki Polonja przy Niecałej, Targowej oraz kilku kamienic w Warszawie. Domy w Józefowie także nazwał „Polonją”, są dziś śladem inwestycji w działalność letniskową środowiska żydowskiej zasymilowanej klasy inteligencko-biznesowej, szczególnie tej związanej z branżą medyczną i farmaceutyczną. Boczman był też prezesem Komitetu organizującego na Pradze świetlicę dla biednych dzieci. Przeżył wojnę, ukrywając się w Wołominie na aryjskich papierach na nazwisko Marian Borowski. W 1946 roku opowiedział swoją historię, zeznając w procesie zbrodniarza wojennego, gubernatora dystryktu warszawskiego w okresie okupacji, Ludwiga Fischera. Dom zachował indywidualny wyraz artystyczny niewielkiego, o harmonijnych proporcjach, domu letniskowego. Mimo przekształceń w obrębie werand oraz przybudówek, bryła domu, konstrukcja i użyte materiały pozostały oryginalne.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Źródła: Prasa warszawska w latach 1926-41; APW O. w Otwocku, Akta Gm. Let. Falenica, j.250; Plany Bema, Wyd. Geodezji i Kartografii Starostwa Powiatowego w Otwocku. USHMM; IPN GK 196/66/249; Adam Dylewski *Ruda córka Cwiego*; badania terenowe.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Lidia Głazewska-Dańko

4 czerwca 2025

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków